

MØTEINNKALLING

Dato: 24.10.2019

HOVEDUTVALG FOR MILJØ, IDRETT OG KULTUR Torsdag 31.10.2019 kl. 18:00

Utvalgets faste medlemmer innkalles til møte **31.10.2019 kl. 18:00 i formannskapssalen.**

Medlemmer som ikke kan møte på grunn av lovlig forfall, skal straks melde fra om dette og oppgi forfallsgrunn. Forfall meldes per e-post: stig.kapskarmo@baerum.kommune.no eller telefonnummer: 97 54 85 37.

Kommunedirektørr Erik Kjelsdtadli vil orientere om forslag til handlingsprogram 2020–2023.

Sakene 065, 066 og 067 behandles over to møter. Spørsmål, innspill og kommentarer i dette møtet og realitetsbehandling i utvalgets neste møte 21. november 2019.

Før behandlingen av sakskartet gis det informasjon om møteportalen og det vil bli gitt en introduksjon til hovedutvalgets ansvarsområde.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel	
064/19	Godkjenning av protokoll	
065/19	Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2020–2023	
066/19	Omstilling 2024 - En plan for omstilling av virksomheten med kvalitet og bærekraft	
067/19	Styrket innsats i arbeid med innbyggersamarbeid og frivillighet	
068/19	Kommunedirektørens oppfølging av vedtak for Hovedutvalg miljø, idrett og kultur av oktober 2019	
069/19	Bysykkel i Bærum - samarbeid med Ruter	
070/19	Høring: Utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmasse	
071/19	Frivillig vern av skog - Ramsåsen, forespørsel om ytterligere utvidelse av verneområdet	
072/19	Ny fritidsapplikasjon / digitalt aktivitetskort for barn og unge	
073/19	Referatsaker	

Eventuelt

Dag Egil Strømme
Utvalgsleder

Stig Olai Kapskarmo
Utvalgssekretær

Dato: 24.09.2019 Arkivkode: N-125 Bilag nr: Arkivsak ID: 19/20042 J.post ID: 19/212490
Saksbehandler: Stig Olai Kapskarmo
Saksansvarlig: Stig Olai Kapskarmo

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	064/19

Godkjenning av protokoll

Forslag til vedtak:

Protokoll fra Hovedutvalget for miljø, idrett og kulturs møte 6.6.19 godkjennes slik den foreligger.

Vedlegg:

Protokoll - MIK 06 06 19

4499561

Dato: 24.09.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/19472 J.post ID: 19/206203
 Saksbehandler: Knut Skov Pedersen
 Saksansvarlig: Ove Myrvåg

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet		
Eldrerådet		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Utvalg for samarbeid	29.10.2019	029/19
Hovedutvalg for barn og unge	29.10.2019	066/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	30.10.2019	073/19
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	065/19
Formannskapet		
Kommunestyret		

Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2020–2023

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Handlingsprogram 2020–2023

A. De økonomiske rammer som fremgår av Rådmannens forslag, legges til grunn for den økonomiske planleggingen i handlingsprogramperioden.

2. Årsbudsjett 2020

A. Driftsrammer

I. Driftsbudsjettet for 2020 vedtas i samsvar med *netto hovedoversikt drift* i Rådmannens forslag til handlingsprogram (vedlegg 11.5 og 11.6 *Obligatorisk oversikt – Drift 1A og 1B*).

II. Rådmannen gis fullmakt til å overføre midler fra lønnsreserven til de enkelte sektorer og programområder når de kommunale lønnsforhandlingene er gjennomført og endelige

pensjonsutgifter er fordelt.

B. Investeringsrammer

I. Investeringsbudsjettet for 2020 vedtas i samsvar med *netto hovedoversikt investeringer* i Rådmannens forslag til handlingsprogram (vedlegg 11.7 og 11.8 *Obligatorisk oversikt – Investeringer 2A og 2B*).

C. Skatt

I. Formuesskatt for 2020 utskrives etter 7 kroner per tusen eller etter den maksimalsats Stortinget bestemmer.

II. Forutsetningene i Rådmannens skatteanslag er at inntektsskatt for 2020 utskrives etter 11,55 kroner per hundre eller etter den maksimalsats Stortinget bestemmer.

D. Lån

I. For 2020 gis fullmakt til låneopptak som er innarbeidet i budsjettet med inntil følgende beløp i Husbanken eller andre finansinstitusjoner:
1 393,4 millioner kroner til investeringer
200,0 millioner kroner til videre utlån til boligformål

II. Lånene amortiseres innenfor anleggenes levetid.

III. Det gis fullmakt til å refinansiere tidligere inngåtte rullerende låneavtaler innenfor en ramme på 1 900 millioner kroner i 2020.

IV. Rådmannen har anledning til å benytte trekkrettigheter/kassekreditt på inntil 500 millioner kroner.

V. Rådmannen har fullmakt til å godkjenne lånevilkårene i henhold til delegering av myndighet i budsjettsaker ([KST-sak 21/16](#)), behandlet i kommunestyret 16.3.2016) og finansreglementet ([KST-sak 6/16](#), behandlet i kommunestyret 27.1.2016).

VI. Rådmannen gis fullmakt til å signere gjeldsbrev. Fullmakten innarbeides i gjeldende reglement.

E. Avgifter, gebyrer og egenbetalingsordninger

I. Avgifter/gebyrer og priser for tjenester vedtas slik *Liste over priser for kommunale tjenester 2020* angir.

F. Hovedmål

I. Følgende langsiktige hovedmål frem mot 2040 legges til grunn for kommunens arbeid i handlingsprogramperioden:

- Bærekraftige tjenester som gir innbyggerne mulighet for økt selvhjulpenhet, mestring og læring
- Balansert samfunnsutvikling – mangfoldig, grønn og urban

- En innovativ og endringsdyktig organisasjon med gjennomføringskraft
- Dialog og medvirkning for bedre løsninger

Kommentarer til forslag til vedtak

Punkt 2A og 2B

Rådmannen gjør oppmerksom på at ny kommunelov og forskrifter vil medføre endringer i de obligatoriske oversiktene nevnt i punkt 2 i innstillingen. Disse vil bli konvertert til ny standard ved utarbeidelsen av vedtatt handlingsprogram 2020-2023.

Punkt 2 D, VI

Det er fremmet forslag om at gjeldsbrev kan signeres av Rådmannen. Det er alminnelig at Rådmannen har fullmakt til å utføre alle handlinger knyttet til opptak og refinansiering av lån som tas opp i henhold til kommunestyrets budsjettvedtak. Etter nåværende reglement kan Rådmannen signere obligasjonslån, men ikke gjeldsbrev. I praksis er det samme ansvar. Det foreslås at endringen innarbeides i gjeldende reglement.

SAKEN I KORTE TREKK

Rådmannen viser til Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2020–2023, datert 24. september 2019. Investeringer 2020–2023 og Prislister 2020 følger som vedlegg til handlingsprogrammet.

Bærum 2040 og Veikart 2024

Trangere økonomiske rammer i offentlig sektor, endringer i klima, digitalisert hverdag, teknologisk utvikling, demografiske endringer med høyere andel eldre, færre yrkesaktive og endrede krav til kompetanse i arbeidslivet – dette er noen av de utfordringer fremtidens kommune må møte.

Bærum 2040 handler om hvordan vi møter utfordringene med en langsiktig strategisk tilnærming til kommunens aktiviteter og tjenester og om hvordan vi skal sikre at Bærum fortsatt er den kommunen vi ønsker den skal være. *Tenke langt – handle nå* er sentralt som rettesnor for kommunens aktiviteter. Et langsiktig perspektiv er avgjørende for å sette kommunen i stand til å møte endrede behov, forventninger og krav til morgendagens tjenester. Derfor er dagens prioriteringer og valg viktige – de skaper utvikling og eierskap til det som skal møte brukere, innbyggere og næringsliv i fremtiden.

Med *Bærum 2040* i sikte, er *Veikart 2024* de veivalgene Rådmannen anbefaler for de neste fire årene – hva som må gjøres for å møte utfordringene og hvordan det skal gjøres. Det er mye vi ikke vet, men det er også mye vi vet. Derfor handler *Veikart 2024* om å se muligheter og utfordringer, og gjøre de rette grepene år for år.

Kommunens største utfordringer på vei mot 2040 krever målrettet satsning på:

- Fremtidens tjenester – behov og effekt
- Balansert samfunnsutvikling – gode bysamfunn
- Klimakloke Bærum – handle lokalt
- Kunnskapskommunen Bærum – nye partnerskap
- Sammen om Bærum – frivillighet og innbyggingsamarbeid

- Kommune for fremtiden – relevant og innovativ

Ett Bærum, omstilling med kvalitet og bærekraft og FNs bærekraftsmål skal være vevd sammen i de seks områdene, som til sammen utgjør *Veikart 2024*. I arbeidet med ny kommuneplan vil relevante og målbare nøkkelindikatorer innenfor bærekraftig utvikling ytterligere konkretiseres. En systematisk tilnærming til disse områdene ruster kommunen til å møte de utfordringer som vil komme. Et slikt helhetlig blikk vil gjøre Bærum til en enda bedre kommune.

Rådmannen har initiert en sektorovergripende aktivitet gjennom *Omstilling 2024* for å sikre en langsiktig omstilling av virksomheten. For rytterligere detaljer, se egen sak som følger dette handlingsprogrammet.

De økonomiske hovedtrekkene fremover

Økonomien i dette handlingsprogrammet er preget av det ekstraordinære store investeringsbehovet i perioden 2020 til 2023, samt at det er en økning i behovet for kommunale tjenester. Selv om det løpende gjennomføres omstillingstiltak har det vært nødvendig å bruke av reservene for å saldere budsjettet. Det økte finansieringsbehovet medfører økning i finansutgiftene samtidig som gjelden øker. Gjeldsgraden vil nærme seg et nivå som er bekymringsfullt mot 2023. I 2025 forventes de største investeringene å være gjennomført, og at lånegjelden deretter kan reduseres til et akseptabelt nivå.

1. Befolkningsprognosen

Ny befolkningsprognose er lagt til grunn for de økonomiske beregningene, og viser samlet en betydelig befolkningsvekst i perioden. Befolkningen forventes å stige fra 126 841 innbyggere i 2018 til 134 152 i 2023.

2. Sentrale inntekter

De frie inntektene (skatt og rammetilskudd) utgjør om lag 75 prosent av kommunens inntekter, og angir sammen med øvrige inntekter rammen for kommunens utgiftsnivå. Rådmannen legger til grunn en gjennomsnittlig årlig realvekst på 1,3 prosent i handlingsprogramperioden. Integreringstilskuddet til flyktninger er betydelig redusert i perioden uten at utgiftene er gått tilsvarende ned.

3. Sektorene

Tabellen under viser summen av Rådmannens forslag til endringer i demografi-kompensasjon, mer-/mindrebehov og omstillingstiltak. Endringene vises i forhold til vedtatt budsjett etter Økonomimelding I 2019. I tillegg foreslår Rådmannen å kompensere sektorene for lønns- og prisvekst.

Tabell: Oversikt over Rådmannens forslag til endringer i sektorene

Drift, mill. kr	Budsjett		Handlingsprogram	
	2020	2021	2022	2023
Demografikompensasjon	29,1	54,6	79,5	120,6
Andre merbehov/mindrebehov	46,4	108,2	111,5	146,8
Omstillingstiltak	-35,7	-73,1	-124,4	-174,4
Sum	39,8	89,7	66,5	93,0

Rådmannen viderefører omstillingstiltakene fra forrige handlingsprogram, og øker takten med 50

millioner kroner fra 2023. Det gjøres en kvalitetssikring av modeller og forutsetninger for blant annet omstillingsbehovet. Dersom denne kvalitetssikringen medfører behov for justering av omstillingstakten vil dette bli presentert i en egen sak i løpet av første halvår 2020.

4. Netto driftsresultat

Etter Rådmannens forslag til disponeringer er resultatgraden 4,4 prosent i 2020. Deretter reduseres den til 4,2 prosent i 2023. Dette er likevel over vedtatt økonomisk handlingsregel, der resultatgraden skal være minimum 3 prosent.

5. Investeringene

Planlagte investeringer samlet for de neste fire årene utgjør 10,8 milliarder kroner. Dette er noe høyere enn i forrige handlingsprogram. Av større investeringer kan Oksenøya senter på Fornebu, Carpe diem demenslandsby, Lindelia bo- og behandlingssenter og skoleutbygginger nevnes.

6. Saldering

Investeringene i perioden 2020 til 2023 er finansiert med 4,7 mrd. i lån, 2,0 mrd. i tilskudd/inntekter og 4,2 mrd. i egenkapital. Av dette er 0,6 mrd. bruk av investeringsfond. Dette er i tråd med strategien om å bruke fond i år med store investeringer.

For å få bufferfondet over målsettingen på 100 mill. i 2023 er driften saldert med bruk av lønnsreserven i balansen med 35–40 mill. årlig. I tillegg er planlagt avsetning til investeringsfond fra forrige handlingsprogram redusert med 64 mill.

7. Gjeld og fond

Gjeldsgraden forventes å stige fra 68 prosent ved utgangen av 2018, til 94 prosent i 2023. Fondsgraden forventes å reduseres fra 24 prosent i 2018 til 11 prosent i 2023.

Intern prosess og ekstern medvirkning

Formannskapet ble orientert om tidsplan og prosess for arbeidet med årets handlingsprogram i møte 18. desember 2018, [sak 224/18 Økonomisk rapportering og årshjul 2019](#).

I møte 19. mars ble formannskapet orientert om hovedpunktene for økonomisk handlingsrom for handlingsprogram 2020–2023, [sak 63/19 Handlingsprogram 2020–2023 – Prosess og økonomisk handlingsrom](#). Saken ble også behandlet i

- Eldrerådet, møte 2.4.2019, [sak 20/19](#)
- Hovedutvalg for barn og unge, møte 9.4.2019, [sak 24/19](#)
- Hovedutvalg for bistand og omsorg, møte 10.4.2019, [sak 29/19](#)
- Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur, møte 11.4.2019, [sak 20/19](#)
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, møte 1.4.2019, [sak 18/19](#)
- Ungdomsrådet, møte 1.4.2019, [sak 18/19](#)
- Utvalg for samarbeid, møte 10.4.2019, [sak 13/19](#)

Videre utarbeidet Rådmannen virksomhetsanalyser for områdene. Analysene utgjorde første fase i arbeidet med Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2020–2023. Virksomhetsanalysene ble behandlet i

- Hovedutvalg for barn og unge, møte 9.4.2019, [sak 28/19 Virksomhetsanalyse for sektor barn og unge](#)
- Hovedutvalg for bistand og omsorg, møte 15.5.2019, [sak 40/19 Virksomhetsanalyse for sektor bistand og omsorg](#)
- Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur, møte 11.4.2019, [sak 21/19 Virksomhetsanalyse for sektor miljø, idrett](#)

og kultur

- Formannskapet, møte 24.4.2019, [sak 88/19 Virksomhetsanalyse for sektor organisasjon, styring og utvikling](#) og referatsakene [19/78621 Virksomhetsanalyse for sektor miljø, idrett og kultur](#), [19/78627 Virksomhetsanalyse for sektor bistand og omsorg](#) og [19/78632 Virksomhetsanalyse for sektor barn og unge](#)

Kommuneproposisjonen 2020 ble lagt frem 14. mai.

Den administrative prosessen har involvert ledere, tillitsvalgte og vernetjenesten, og det har vært innhentet faglig og administrativ støtte underveis i prosessen.

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2020–2023 danner grunnlaget for den politiske behandlingen.

Tilleggsinnstilling inklusive effektene av regjeringens forslag til statsbudsjett 2020, fremmes som egen sak i november, og er en del av Rådmannens forslag til handlingsprogram 2020–2023.

Vedlegg:

Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2020-2023, 24. september 2019	4631170
Prisliste 2020, vedlegg til Rådmannens forslag til Handlingsprogram, 24. september 2019	4631172
Investeringer 2020-2023, vedlegg til Rådmannens forslag til Handlingsprogram, 24. september 2019	4631352

Dato: 24.09.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/15228 J.post ID: 19/155189
 Saksbehandler: Atle Thorud
 Saksansvarlig: Ove Myrvåg

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Eldrerådet		
Ungdomsrådet		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Utvalg for samarbeid	29.10.2019	030/19
Hovedutvalg for barn og unge	29.10.2019	067/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	30.10.2019	074/19
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	066/19
Formannskapet		
Kommunestyret		

Omstilling 2024 - En plan for omstilling av virksomheten med kvalitet og bærekraft

Rådmannens forslag til vedtak:

Rådmannens redegjørelse tas til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

Bærum er en kommune i vekst som det er godt å leve i, har et bærekraftig næringsliv og gode velferdstilbud. De nasjonale utfordringene som Regjeringen fremhever i perspektivmeldingen vil treffe også vår kommune. En eldre befolkning fører til at en mindre del av befolkningen jobber og betaler skatt og at utgifter til pensjoner og helse- og omsorgstjenester vil øke og produktivitetsveksten i landet må opp om velstandsveksten skal fortsette.

Trangere økonomiske rammer i offentlig økonomi, klimautfordringer, sterk befolkningsvekst og demografiske endringer med høyere andel eldre og færre yrkesaktive per pensjonist, og endrede krav til kompetanse i arbeidslivet – dette er noen av de utfordringer kommunen må møte.

Bærum kommune er i en god posisjon til å planlegge og gjennomføre den omstillingen som skal til for også i fremtiden kunne levere tjenester til innbyggerne på en bærekraftig måte med riktig kvalitet. Noe som innebærer at tjenestene har tydelige kvalitet og effektmål, og utformes ut i tråd med brukerperspektivet.

Omstilling med kvalitet og bærekraft handler om å utvikle, forbedre eller endre kommunens tjenestetilbud gjennom tilpasning av kommunens drift i forhold til gjeldene rammer og tilgjengelige ressurser. Det handler videre om å tilrettelegge for tydelige, samordnede og effektive tilbud til innbyggerne. Kommunens organisasjonen må gjøres bedre i stand til kontinuerlig å utvikle seg og finne nye løsninger i forhold til nye behov internt og eksternt.

Denne planen er en versjon 1.0 av en omstillingsplan for Bærum kommune. Den orienterer om arbeidet som skal gjøres fremover og hvilke utfordringer, muligheter og planlagt omstilling rådmannens per nå ser for seg innenfor de ulike sektorer i kommunen.

Prosjektskissen legger opp til at det gjennomføres sektoranalyser. Formålet med sektoranalysene er å konkretisere videre de utfordringer og omstillingsmuligheter som er omtalt i denne planen, samt avdekke nye muligheter. Politiske hovedutvalg vil bli involvert i arbeidet.

Arbeidet skal gjennomføres i tråd med følgende prinsipper:

- Kommunaldirektører og kommunalsjef/direktører har ansvar for prosess i sin organisasjon.
- Arbeidet skal gi en langsiktig, fremtidsrettet og bevisst omstilling av området.
- Hele «porteføljen» av tjenester skal vurderes i forhold til formåls effektivitet og kostnadseffektivitet. Ingen tjenester skal unntas denne vurderingen.
- Arbeidet skal skje med åpenhet og kommunikasjon. Brukere, pårørende, ledere og medarbeidere skal involveres.

Vedlegg:

Plandokument Omstilling 2024

4622795

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Bærum kommune er i en god posisjon til å planlegge og gjennomføre den omstillingen som skal til for også i fremtiden kunne levere tjenester til innbyggerne på en bærekraftig måte med riktig kvalitet.

Omstilling med kvalitet og bærekraft handler om å utvikle, forbedre eller endre kommunens tjenestetilbud gjennom tilpasning av kommunens drift i forhold til gjeldene rammer og tilgjengelige ressurser. Rammebetingelser som er sentrale er blant annet økonomi, klima, digitalisering, teknologi, demografiske endringer og samfunnsutvikling som helhet.

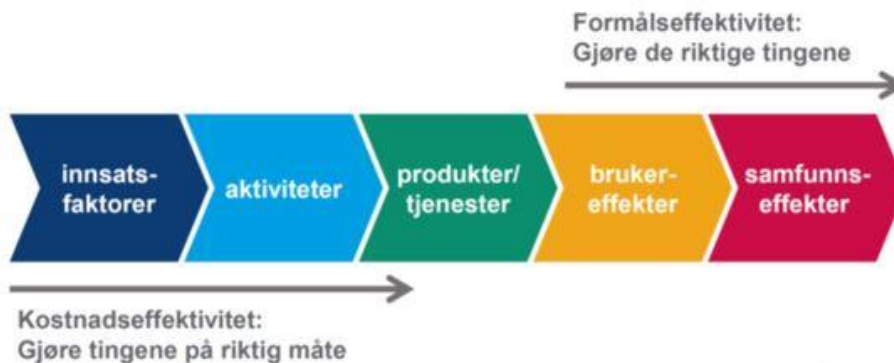
En slik omstilling innebærer at tjenestene får tydelige kvalitet og effektmål, og utformes ut i tråd med brukerperspektivet. I den sammenheng er forståelsen for brukernes behov avgjørende.

Det handler videre om å tilrettelegge for tydelige, samordnede og effektive tilbud til innbyggerne.

Kommunens organisasjonen må gjøres bedre i stand til kontinuerlig å utvikle seg og finne nye løsninger i forhold til nye behov internt og eksternt.

Formål med omstillingsarbeidet

Formålet med omstillingsarbeidet er å få frem potensialer og tilrettelegge for aktiviteter som skal gi økt effekt av, eller reduserte innsatsfaktorer, i kommunens tjenesteproduksjon. Det er naturlig å ta utgangspunkt i resultatkjeden vist nedenfor.

Figur: Resultatkjeden (Kilde: DFØ, veileder for resultatmåling)

Effekter kommer til syne i de to siste stegene i resultatkjeden. Effekt defineres som en forandring i tilstand hos brukerne eller i samfunnet som har oppstått som følge av virksomhetens tiltak. Begrepet «Formålseffektivitet», å gjøre de riktige tingene knyttes til dette.

Det kan være viktige gevinster knyttet til også de tre første leddene i resultatkjeden, for eksempel tid som blir frigitt på grunn av endrede arbeidsmetoder. Begrepet «Kostnads-effektivitet», å gjøre tingene på riktig måte knyttes til dette. Sentralt i omstillingsarbeidet er å først spørre seg om vi gjør de riktige tingene (formålseffektivitet) og deretter om det vi skal gjøre gjøres på riktig måte (kostnadseffektivitet).

Formålet med arbeidet kan også knyttes til at det langsiktige utfordringsbildet er krevende. Langsiktig planlegging gjør organisasjonen forberedt og vil også legge til rette for at omstillingsprosessen kan gjøres mer skånsom for brukerne, men også for den enkelte ansatte. Langsiktig planlegging gir også bedre forutsetninger for prioritering av de «riktige» omstillingstiltakene. Det er nødvendig å skape en dynamikk for økt omstilling av organisasjonen.

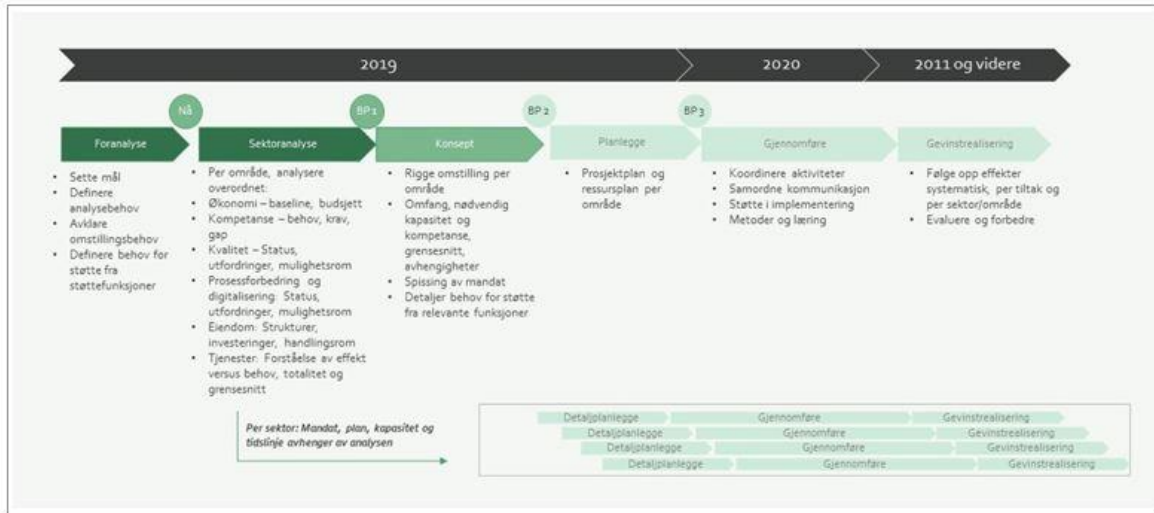
Ekstern kvalitetssikring

Handlingsprogram og forutsetningene for kommunens planer og prioriteringer er fundamentert i Langsiktige driftsanalyse og investeringsplan (LDIP). Modeller for behov, demografi og andre utviklingstrekk ligger til grunn for de økonomiske rammebetingelsene som følger av denne planen. For å sikre at Omstilling 2024 baserer seg på best mulige forutsetninger og tilstrekkelig innsikt er det initiert en ekstern kvalitetssikring av LDIP. Resultatet av dette skal gi grunnlaget for det økonomiske omstillingsbehovet fremover.

Gjennomføring

Bærum kommune har initiert en sektovergripende aktivitet gjennom «Omstilling 2024» for å sikre en langsiktig omstilling av virksomheten. Det er nødvendig å se på fremtidige behov og rammevilkår for kommunens virksomhet, og kartlegge hvilke vesentlig endringer som må gjennomføres for å sikre god kvalitet og bærekraft også i fremtiden.

Prosjektskissen for «Omstilling 2024» er slik:

Prosjektskissen forutsetter at det i 2019 gjøres overordnede innledende analyser (av omstillingsbehov, potensialer osv.) og utarbeides en plan for videre faser.

Skissen legger videre opp til at det gjennomføres sektoranalyser for alle kommunalsjefsområder. Formålet med sektoranalysene er å konkretisere videre de utfordringer og omstillingsmuligheter som er omtalt i denne planen, samt avdekke nye muligheter. Politiske hovedutvalg vil bli involvert i arbeidet.

Basert på utfordringsbildet skal virksomheten utarbeide omstillingsplaner som sier noe om hvordan tjenestene skal leveres i fremtiden på en bærekraftig måte med fortsatt god kvalitet. Prosessen med å utarbeide omstillingsplanene vil innebære en høy grad av involvering av mellomledere og ansatte som kjenner tjenestene godt, for å sikre at de gode ideene til nye løsninger blir ivaretatt. Det vil også være sentralt at fremtidens tjenester utvikles på et kunnskapsbasert grunnlag, hvor samarbeid med akademia og næringsliv vil kunne være gode bidragsytere

Gjennomføring av omstillingsplanene innenfor hver sektor vil kunne utfordre dagens praksis. Kommunens virksomhetsstyring må tilpasses nye behov for å sikre planlegging, ressursstyring og gevinstrealisering i en ny økonomisk virkelighet.

For å kunne fortsette å levere gode tjenester og ha fokus på daglig drift i tillegg til omstillingsarbeidet, er det viktig at ledere rustes til å tenke nytt og gjennomføre endringer. Økt kompetanse på endringsledelse vil være nødvendig.

Suksessfaktorer og prinsipper for en vellykket omstilling

Omstilling av kommunens virksomhet for å møte fremtidens utfordringer med kvalitet og bærekraft vil kreve ekstraordinær innsats og vilje til prioriteringer. Det må planlegges langsiktige for endringer som skaper varige effekter, og på en måte som sikrer at kommunen ivaretar sin viktige rolle i fremtidens samfunnsutvikling.

Rådmannen legger opp til at arbeidet gjennomføres i tråd med følgende prinsipper:

- Kommunaldirektører og kommunalsjef/direktører har ansvar for prosess i sin organisasjon.
- Arbeidet skal gi en langsiktig, fremtidsrettet og bevisst omstilling av området.
- Hele «porteføljen» av tjenester skal vurderes i forhold til formåls effektivitet og kostnadseffektivitet. Ingen tjenester skal unntas denne vurderingen.
- Arbeidet skal skje med åpenhet og kommunikasjon. Brukere, pårørende, ledere og medarbeidere skal involveres.

Bærum kommune har etablert en innovasjonskultur i organisasjonen. Denne kompetansen og medarbeidernes engasjement må benyttes godt i arbeidet med utvikling av nye løsninger, til å ta i bruk nye metoder og ikke minst til å utvikle hverandre for å være beredt for fremtidens oppgaver.

For ytterligere detaljer vises til vedlagte plandokument.

Dato: 24.09.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/19985 J.post ID: 19/190402
 Saksbehandler: Kristin Nilsen
 Saksansvarlig: Kristin Nilsen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet	21.10.2019	044/19
Eldrerådet		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Hovedutvalg for barn og unge	29.10.2019	068/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	30.10.2019	075/19
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	067/19
Formannskapet		
Kommunestyret		

Styrket innsats i arbeid med innbyggersamarbeid og frivillighet

Ungdomsrådet-21.10.2019- 044/19

Vedtak:

Saken ble enstemmig tatt til orientering

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til en styrket innsats i arbeid med innbyggersamarbeid, og ber rådmannen følge opp forslagene i saken og gi en årlig status frem til 2022.
2. Det utarbeides en policy for frivillighet i Bærum kommune, som en oppfølging og videreutvikling av frivillighetsmeldingen. Rådmannen kommer tilbake med en egen sak i løpet av 2020.

SAKEN I KORTE TREKK

FNs bærekraftmål nummer 17 – *Samarbeid for å nå målene* beskriver behovet for nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Delmål 17.17 er å stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige,

mellom det offentlige og private og i det sivile samfunn, på grunnlag av partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier.

Bærum kommune har ambisjon om å være blant de beste på innbyggersamarbeid og frivillighet og i denne saken vil rådmannen redegjøre for en styrket innsats. Det foreslås nye tiltak samtidig som eksisterende innsats videreutvikles.

Bærumssamfunnet er innbyggernes fellesskap. Kommunen skal bidra til fellesskapet, men det gode livet skapes av innbyggeren selv - i familien, på jobb og skole og i lokalsamfunn. Denne saken handler om hvordan kommunen vil legge til rette for innbyggersamarbeid og frivillighet i Bærumssamfunnet.

«DugnadsBæringen» er en aktiv og skapende ressurs. Kommunen skal samarbeide med innbyggere og bidra til deltakelse og medvirkning som styrker fellesskapet lokal. Vi skal prøve ut nye samarbeidsformer. Det er summen av innbyggerens egen innsats, kommunens bidrag og lokalt samarbeid som skal gir den gode hverdagen for barn, unge og eldre i Bærum.

Frivillighet

Frem mot frivillighetens år i 2022 vil rådmannen bidra til et løft i arbeid med frivillighet. Arbeidet skal settes mer i system og det skal utformes et veikart. Det er et stort og mangfoldig omfang av frivillige organisasjoner i kommunen. I dag eksisterer det et idrettsråd, et kulturråd og et innvandrerråd. Rådmannen foreslår å opprette et frivillighetsråd hvor frivillige organisasjoner skal delta i utforming av en frivillighetspolicy for Bærumssamfunnet.

Frivillig sektor har flere formål. Den skal ivareta sine egne definerte oppgave, f.eks. drive idrett for sine medlemmer eller utføre definerte humanitære oppgaver for samfunnet. Frivillighet bidrar også for andre f.eks. ved leksehjelp, flyktingguide, aktiviteter på bo og behandlingssenter.

Rådmannen vil legge to hovedspor for arbeidet med frivillighet frem mot 2022:

1. Frivillighetsarbeid kulturområdet - som vil omfatte det strukturelle samarbeidet med frivillig sektor og utforming av kommunens frivillighetspolicy. Koordinator for innbyggersamarbeid og frivillighet har i dag et godt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, og ikke minst frivillighetsentralene. Dette arbeidet skal videreutvikles.
2. Frivillighet, arbeidsdeling og samskaping i velferdsområdet – dette vil omfatte hvordan velferdssektoren arbeider sammen med frivillig sektor, innbyggere, ildsjeler og pårørende i de kommunale tjenestene. Det foregår flere spennende prosjekter i dag. Rådmannen vil sette arbeidet mer i system og styrke innsatsen. Det foreslås i handlingsprogrammet for 2020- 2023 å tilføre en stilling i dette arbeidet.

Dette vil Bærum kommune oppnå:

- En kommune med en mangfoldig og inkluderende frivillig sektor, som ivaretar aktivitet for egne behov og legger til rette for å bidra for andre.
- En kommune med ny giv frem mot frivillighetens år 2022. Styrke og utvikle eksisterende dialog og samarbeid og skape nye arenaer og partnerskap hvor også næringslivet i kommunen inviteres inn.

Rådmannen foreslår følgende tiltak i 2020:

- Veikart frem mot frivillighetens år i 2022

Kommunen skal gjennomføre et frivillighetsløft frem mot 2022 og utvikle et veikart. Et veikart skal sette arbeidet mer i system og tydeliggjøre konkrete tiltak. Flere av tiltakene presenteres i denne saken.

- Frivillighetsråd – skaper plattform for samarbeid

Kommunen skal etablere et systematisk og målrettet samarbeid med organisert frivillighet og foreslår etablering av et frivilligråd der faste representanter fra organisasjonene deltar sammen med kommunen. Rådet skal blant annet planlegge og følge opp et års hjul, arrangere årlig konferanse og utarbeide utkast til en policy for frivillighet i Bærumssamfunnet.

- Legge til rette med møteplasser for samskaping

Kommunen skal tilby lokaler for samskaping med og for frivillige lag og organisasjoner.

- **Fornebu senter-** Leie lokaler på Fornebu senter som benyttes som et programkontor for Fornebuutviklingen, lokale for Fornebupiloten og arena for samskaping med og for frivillige lag og organisasjoner. Rådmannen foreslår i Handlingsprogram 2020-2023 å gi økt støtte til Fornebupiloten.
- **Presterud gård på Bekkestua** - Utvikle gården til å bli en møteplass for samskaping mellom kommunen, lokalsamfunn, frivillighet og næringsliv.
- **Byrom i Sandvika** - Etablere møteplass for frivillige lag og organisasjoner, entreprenører og næringsliv sentralt i Sandvika. Rådmannen vil planlegge for en slik møteplass i nye kommunegården, og samtidig vurdere midlertidige løsninger. Møteplassen kan samtidig inkludere informasjon, medvirkning, ideskaping og innovasjon i forbindelse med byutvikling i Sandvika.

- Gylden fremtid – pensjonister og studenter bidrar

Rådmannen vil se på en organisering som bidrar til at frivillig innsats blir mer attraktivt for kommunens ansatte når de går av med pensjon. Pensjonister innehar unik kompetanse og kommunen ønsker å tilby muligheter til å benytte både engasjement og kompetanse i et kollegafelleskap, og mobilisere en struktur som gir rom for dette. Arbeidet gjøres i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Det vil også bli vurdert om det er mulig å inngå partnerskap med større private bedrifter om satsingen. Det kan bli aktuelt å innlemme yngre innbyggere også, særlig med tanke på studenter som har

praksisplasser i kommunen.

· Skolen som samfunnshus

Rådmannen vil utvikle skoler som møteplasser for frivillighet og innbyggere i alle generasjoner i lokalsamfunnet. Det skal anskaffes en bestillingstjeneste, som gir nødvendig oversikt over ledige bygg og areal samt effektiviserer utlånsprosedyren. Kommunestyret har tidligere behandlet en sak om store skolekonsept hvor det fremkommer at skolen skal utvikles som et samfunnshus og være en lokal møteplass. Arealer skal brukes utenom undervisningstiden og samlokalisering av kultur- og/eller idrettsformål er en intensjon i utvikling av nye skolebygg. Målet er å legge til rette for et aktivt og attraktivt lokalmiljø for alle aldersgrupper, tilby barn og unge fritidsaktiviteter i sitt nærmiljø og gjøre det lett for befolkningen å engasjere seg i frivillig virksomhet, innbyggerinvolvering og samskaping.

Rådmannen vil komme tilbake med et forslag til policy for frivillighet i Bærumssamfunnet i løpet av 2020, og gi årlig status for oppfølging av planer. Samtidig med utvikling av en policy, vil rådmannen utrede og prøve ut alternativ organisering av frivillig innsats. Rådmannen vil særlig se på hvordan frivillig innsats kan bli mer attraktivt for kommunens ansatte når de går av med pensjon. Oppfølging av dette arbeidet legges inn i sak om årlig status.

Innbyggingsamarbeid

Medvirkning, innflytelse, samarbeid, frivillighet og samskaping brukes ofte for å beskrive påvirkningsmulighet og deltagelse fra innbyggerne. Begrepene benyttes i mange sammenhenger og tillegges til tider ulikt meningsinnhold. Innholdet kan også endre seg over tid, i takt med ny tenkning og erfaringer som gjøres. Selv om begrepene representerer ulike muligheter for påvirkning og deltagelse, så er fellesnevneren samarbeid mellom kommunen og innbyggerne. Rådmannen vil derfor bruke innbyggingsamarbeid som en fellesbetegnelse, og i denne saken brukes begrepet innbyggingsamarbeid som en fellesnevner og utgjør summen av prinsipper, aktiviteter og metoder som har til hensikt å ivareta behov for dialog, involvering, deltagelse og medvirkning.

Innbyggingsamarbeid i Bærum skal handle om hvordan kommune og befolkning på ulike måter deltar og er felles om utviklingen av lokalsamfunnet, og av tilbud og tjenester. Samarbeidet skal starte tidlig i prosesser og likeverdig deltagelse er grunnlaget for å kunne skape bærekraftige løsninger som mange har eierskap til. Innbyggingsamarbeid er å snu tankegangen fra at kommunens oppgave er å løse problemer for innbyggerne til å finne flere av løsningene sammen.

For å kunne implementere nye former for innbyggingsamarbeid må metoder prøves ut og erfares. Rådmannen vil både videreutvikle eksisterende metoder og tilføre nye. Det er nødvendig å oppsummere erfaringer, sette arbeidet mer i system, tilføre kompetanse, omdisponere og prioritere nødvendige ressurser.

Rådmannen vil legge to hovedspor i arbeid med innbyggingsamarbeid:

1. Aksjonsrettet samarbeid – Dette handler om å skape noe nytt eller samarbeide om noe som pågår. Ulike former for innbyggerutvalg og innbyggerpanel vil være eksempler på dette. Det har over tid pågått områderettet innsats på Emma Hjort, Rykkinn, Fornebu og i Skytterdalen. Arbeidets kjennetegn er innbyggerinvolvering og samarbeid med frivillighet og lokalsamfunn.

Dette er gode eksempler hvordan kommunen sammen med innbyggere kan jobbe med helsefremmende og inkluderende nærmiljøer.

2. Innbyggersamarbeid med berørte innbyggergrupper – Dette handler om medvirkning i saker som omhandler f.eks. plan og bygg. Vi har erfaringer med medvirkningsgrupper både plansaker og i nye bygg innen velferd (boliger innen psykisk helse og rus, omsorgsboliger, demenslandsby m.m.). Erfaringene i dette arbeidet er gode, men viser også at det kan være utfordrende. Medvirkning og samarbeid innebærer mulighet for å si sin mening og være med å påvirke. Innflytelse kan samtidig skape forventninger om medbestemmelse og at synspunkter fører til ønsket resultat. Erfaring viser at mye informasjon og tilbakemeldinger både underveis og i avslutning er viktig.

Dette vil Bærum kommune oppnå:

- En kommune hvor innbyggere har varierte muligheter for aktivitet, engasjement og medvirkning, ut fra egen livssituasjon og forutsetninger.
- En kommune med aktive samfunns- og lokalmiljø med innbyggere som ønsker bidra med økt deltakelse og medvirkning for å skape gode tilbud, inkluderende bomiljøer og nye, bedre løsninger i lokalsamfunnet.
- En kommune som inviterer til dialog og bredt samarbeid om å løse felles utfordringer hvor kommunen ikke kan løse alt alene.
- En kommune som prøver ut nye former for medvirkning gjennom innbyggerutvalg, årlige møter med lokalsamfunn og interaktiv dialog.

Rådmannen foreslår følgende tiltak i 2020

- Områderettet innsats og innbyggerutvalg i lokalsamfunn

Rådmannen vil sikre medvirkning og samskaping i flere lokalsamfunn. Kommunens skal bidra til å skape helsefremmende og inkluderende nærmiljøer ved å videreføre og videreutvikle områdesatsning i Skytterdalen, Emma Hjort, Rykkinn og Fornebu. Årlige møter med lokalsamfunn vil inngå som en del av områdesatsningen. Østerås og Dønski er aktuelle som nye områder, da kommunen allerede har et samarbeid i disse områdene.

- Digital innbyggerpanel

Rådmannen vil sørge for at vårt digitale innbyggerpanel blir et aktive bidragsytere når vi skal skape noe nytt eller samarbeide om noe som pågår.

- Skape møteplasser

Kommunen skal legge til rette for møteplasser for samarbeid og samskaping. Frivilligheten er en del av dette. Møteplassene (Fornebu senter, Byrom i Sandvika, Presterud gård) skal også være arenaer for lokalsamfunn og innbyggere, ildsjeler, næringsliv og entreprenører.

Tidligere behandling

Det vises til følgende saker:

- [Innbyggerdialog og medvirkning – orientering](#), Formannskapet 10.05.2016, sak 074/16
- [Innbyggerutvalg Skytterdalen](#), Sektorutvalg Bistand og omsorg 17.01.18, sak 17/3157

Vurdering

Det skal kraft til for å skape et løft i arbeidet med innbyggersamarbeid og frivillighet. Det er nødvendig å både mobilisere eksisterende ressurser og tilføre nye for å få dette til. Derfor legger rådmannen inn en styrkning i arbeidet med innbyggersamarbeid og frivillighet i velferdsområdet.

Det pågår mye godt arbeid med frivillighet i dag som skal videreføres, samtidig vurderer rådmannen at det er nødvendig med høyere ambisjoner og vil sette arbeidet mer i system og lage et veikart. Frivillighetens år i 2022 kan være et godt mål og rådmannen ønsker i 2022 å kunne belyse både en tydelig policy for frivillighet i Bærumssamfunnet, og et strukturert arbeid med frivillighet i kommunen. Det er helt nødvendig å trekke frivillige lag og organisasjoner med i arbeid med en policy for frivillighet i Bærumssamfunnet.

Rådmannen vil legge høye ambisjoner og sette tydelig mål i utvikling av mer dialogbaserte samarbeidsformer med innbyggere. For å få dette til er det nødvendig å tilføre kompetanse, og samtidig omdisponere og prioritere ressurser i dette arbeidet.

Intern prosess og ekstern medvirkning

Saken er utformet i et samarbeid mellom Strategi- og utviklingsenheten, Kultur og velferdstjenestene.

Økonomiske konsekvenser av beslutningene

Rådmannen legger inn en styrking av arbeidet med innbyggersamarbeid og frivillighet i velferdstjenestene i forslag til Handlingsprogram 2020-2023.

Vedlegg:

Innbyggersamarbeid og frivillighet _Vedlegg

4634304

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Hovedmålene i gjeldende kommuneplan og kommunens visjon er overordnede føringer for hvordan kommunen skal jobbe med det langsiktige utfordringsbildet. Visjonen, «Sammen skaper vi fremtiden – mangfold, raushet, bærekraft» er et løfte om medvirkning og samarbeid med næringsliv, innbyggere, organisasjoner, frivilligheten og kommunen i utviklingen av bærumssamfunnet.

Bærum kommunene har satt en ny dagsorden for hvordan samarbeid mellom innbyggere og kommunen kan utvikles. Begreper som kommune 3.0, samskaping og medborgerskap uttrykker forventninger om et bredere samarbeid enn det frivilligheten slik vi kjenner den i dag rommer.

Utfordringene vi står foran de neste ti-årene vil også kreve et større samfunnsansvar fra alle for å sikre vedlikehold og utvikling av det fellesskapet bygd på tillit og felles ansvar som vi har i dag.

Fremtidens Bærum må i langt større grad bygge på aktive innbyggere som tar ansvar og bidrar til fellesskapet. Innbyggere deltar allerede i ulike roller i foreninger, og som bl.a. dugnadsarbeidere, som nabo og som del av et lokalsamfunn. Men det ligger en ubrukt ressurs hos kommunens innbyggere som kan utløses hvis kommunen aktivt inviterer og i fellesskap med innbyggere og sivilsamfunnet utvikler arenaer, metoder, arbeidsformer og tilrettelegging for innbyggers deltakelse og engasjement.

Det pågår en spennende utvikling i kommunene gjennom innovasjon, digitalisering, ny teknologi og nye former for samarbeid som sosiale entreprenørskap. Bærum kommune er langt fremme på disse områdene, men like fullt i startgropen i forhold til det store potensialet områdene har. Rådmannen har som mål at kommunen også skal kunne se koblingene mellom de ulike utviklingsløpene for å finne ut hvordan slike endringer kan bidra positivt til samarbeidet mellom innbyggere og kommunen.

Pågående arbeid

Til denne saken vedlegges det også en eksempeloversikt.

Frivillighet i Bærum

Frivilligheten står sterkt i Bærum, og kommunens målsetting om å gi rom for at frivilligheten skal utøve sin virksomhet på egne premisser med støtte fra kommunen gir resultater. Eksempler på hvordan kommunen legger til rette i dag er:

- Kommunens nettsider for frivilligheten
- Det gis kommunale tilskudd både innen kultur- og velferdssektoren.
- Frivilligkonferanser er arrangeres
- Dialogmøter med frivillige lag og organisasjoner gjennomføres
- 3 frivilligsentraler er utviklet, i Sandvika, på Rykkinn og på Fornebu
- Sandvika Byfest arrangeres årlig
- Kommunen deltar i HUMSOS - Nettverk for frivillige organisasjoner, humanitære og sosiale
- Bærum Kulturråd er opprettet
- Bærum Idrettsråd er opprettet
- Innvandrersamfunn har opprettet et innvandrerråd.

For å oppnå et tettere samarbeid med frivilligheten og gjøre det enklere å være frivillig, pågår det et arbeid med å videreutvikle:

- Kommunens nettside for frivilligheten
- Forenklet og mer samlet søknadsprosesser for tilskudd
- Tilrettelegge og forenkle mulighet for utleie av kommunens lokaler til frivillighet
- Etablere et samarbeid med et utvalg representanter fra kommunens frivillige organisasjoner for å tilby frivilligheten kurs i organisasjonsdrift m.m.
- Knytte tettere kontakt med næringslivet i kommunen om bedriftsfrivillighet.

Innbyggersamarbeid i Bærum

For å kunne implementere nye former for innbyggersamarbeid må metoder prøves ut og erfares. I

2018/2019 ble flere pilotprosjekter iverksatt:

Innbyggerpanel

Bærum kommune har vervet Bærums befolkning til et Innbyggerpanel i 2019. 200 av deltakere ble rekruttert på kommunens stand om FNs bærekrafts mål, under Byfesten i Sandvika, og panelet består nå av ca. 400 innbyggere. Med digitalt innbyggerpanel ønsker kommunen å prøve ut nye former for innbyggersamarbeid slik at innbyggernes synspunkter om eget liv i kommunen kommer bedre frem.

Innbyggerutvalget i Skytterdalen

Innbyggerutvalget i Skytterdalen ble etablert høsten 2018. Utvalget er et rådgivende organ og sentralt bindeledd mellom kommunen og lokalsamfunnet i Skytterdalen. Innbyggerutvalget har følgende sammensetning: fire folkevalgte (to fra posisjonen og to fra opposisjonen,) en representant fra kommunal administrasjon og fem innbyggere/lokale aktører fra Skytterdalen. Hensikten med et innbyggerutvalg er å avdekke hvorvidt ordningen kan gi ny kunnskap og innsikt i samarbeid med og involvering av innbyggerne, og at innbyggerutvalget skal bidra til å utvikle lokalsamfunnet.

Medvirkning på Fornebu

«[Fornebu 2035](#) – strategi for utvikling av Fornebusamfunnet» tar utgangspunkt i at kommunen gjør klokt i å samarbeide med innbyggerne, organisasjoner og næringsliv om utvikling av konkrete samfunnstema. Her er kommunen i gang med å planlegge aktiviteter.

Når kommunestyret vedtok [Kommunedelplan 3](#) (KDP 3) for Fornebu fatte de vedtak som følger:

«Sammen med innbyggerne på Fornebu, lokale interesseorganisasjoner og utbyggerne lager kommunen en plan for møteplasser på Fornebu. Prosjektet ledes av innbyggerne på Fornebu.»

Fornebupiloten er og vil bli helt sentralt i et slik arbeid. Fornebupiloten ble etablert 2018 og har en daglig leder i 100% stilling og leier noen mindre lokaler av Obos på Punkt. Rådmannen ser det som viktig for videre arbeid at Fornebupiloten raskt blir styrket både med hensyn til bemanning og gjennom tilgang til egnede lokaler. Dette blant annet for å kunne følge opp intensjonene om en innbyggerledet plan for møteplasser. Formannskapet vedtok den 27/8-19 (sak 172/19) å styrke Fornebupiloten med ekstra ressurser ut 2019 og dette videreføres i forslag til handlingsprogram for 2020-2023. Det ble også vedtatt å inngå leiekontrakt for lokaler i Fornebu S som kan brukes av Fornebupiloten, kommunen, lag og organisasjoner. Gjennom de planlagte tiltakene ønsker kommunen å utvide samarbeidet og gi et betydelig løft i det lokale tilbudet av samlingssteder til befolkningen.

I formannskapssak 172/19 opplyste rådmannen om at det sammen med framleggelsen av HP vil bli fremmet en sak om samlet plan for utvikling av Fornebu herunder kommunens ansvar og oppgaver. Denne saken vil bl.a adressere forholdet knyttet til utvikling av gode møteplasser.

Det er behov for noe mer tid, så rådmannen vil senere i høst fremme en egen sak om forskjellige delprosesser knyttet til videreutvikling av Fornebu, herunder videre arbeid med plan for møteplasser. Ved å arbeide med utvalgte tema, kan det relativt raskt skapes noen gode løsninger for fellesskapet. Samtidig kan det utvikles relasjoner, kunnskap og erfaringer som på sikt gjør samarbeid enklere og bedre. Det planlegges å gjennomføre en pilot på Fornebu hvor samskapsmetoder utvikles og testes. Fornebupiloten skal delta aktivt som samarbeidspartner, velene, organisasjoner og næringsliv.

Prosjekt lokalsamfunn + kommune

Rådmannen har prøvd ut et opplegg med møter med lokalsamfunnene hvor kommunen som helhet og på tvers av sektorene møter lokalsamfunn representert ved engasjerte innbyggere, lag, organisasjoner og velforeninger. Det har vært gjennomført møter på Rykkinn (høsten 2018) og Østerås (våren 2019). Forberedelsene til møtene har vært grundige med intervjuer av representanter for lokalmiljøet for å sikre at temaene er tilstrekkelig identifisert og konkretisert slik at kommunen og lokalsamfunnet kan finne løsninger sammen.

Erfaringer

Nye former for medvirkning og samskaping utfordrer tradisjonelle arbeidsformer og roller. Dette gjelder ikke bare for administrasjonen, men også for innbyggerne, de frivillige organisasjonene og andre aktører. Formålet, hvordan og hvorfor må være tydelig, og partene må være samstemte for at innbyggersamarbeid skal fungere godt.

Det er avgjørende hvordan kommunen presenterer innbyggersamarbeid og frivillighet. Det må fremgå at det medfører muligheter for de frivillige organisasjonene gjennom å kunne bidra til utvikling og at dette ikke skal handle om at frivillige skal overta kommunens forpliktelser. Frivilligheten skal være et viktig supplement, og frivillighetens skal bidra med kompetanse og ressurser som kommunen selv ikke har.

Styrket innsats

Rådmannen vil redegjøre nærmere for styrket innsats i fire hovedområder av kommunens arbeid med innbyggersamarbeid og frivillighet.

Frivillighetsarbeid i kulturområdet

Frivillighet Norge og KS har utarbeidet en Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor (2017-2020), og partene anbefaler organisasjoner på lokalt nivå og de enkelte kommuner og fylkeskommuner å etablere tilsvarende samarbeidsplattformer. I plattformen pekes det blant annet på at kommunene og frivillige organisasjoner bør drøfte hvordan man sammen kan finne nyskapende arbeidsformer og nye løsninger for utfordringer i lokalsamfunnet. Dette er en arbeidsform rådmannen vil slutte seg til.

2022 er frivillighetens år. Bærum vil utvikle et fast struktur og tydelig strategi for samarbeid med frivillige organisasjoner lokalt. Det skal utformes et veikart frem mot frivillighetens år 2022

Vi vil:

- Opprettes et frivillighetsråd hvor ulike frivillige organisasjoner deltar sammen med kommunen i utforming av en policy for frivillighet, og oppfølging av et års hjul for frivilligheten i Bærum.
- Det arrangeres årlige konferanser, som er åpne for innbyggere.
- Det legges til rette for møteplasser for frivillige lag og organisasjoner. Rådmann foreslår et lokale på Fornebu, et på Bekkestua og et i Sandvika.

Rådmannen vil utforme et utkast til frivillighetspolicy for Bærumssamfunnet. Dette utvikles i samarbeid med innbyggere, frivillige lag og organisasjoner, høyskoler/universiteter og næringsliv. Samarbeid og samskaping rundt en definert policy vil kreve god struktur og møteplasser. En sak legges frem for politisk behandling i løpet av 2020.

Vi vil:

- Lage en frivillighetspolicy for Bærumssamfunnet.

Hva kan en policy omfatte?

Rådmannen anbefaler at det igangsettes et arbeid for å utvikle en policy for frivillighet. En policy skal gi en samlet og tydelig beskrivelse av prinsipper for Bærum kommunes videre satsning på fremtidsrettet frivillighet. Policyen skal tydelig beskrive hvilken rolle kommunen skal ha, hvordan jobbe sammen med frivilligheten og hva kommunen vil oppnå med samarbeid og frivillighet støtte opp under kommunens visjon «sammen skaper vi fremtiden og fremstå som offensiv, samlet og med en synlig profil. Policyen skal beskrive prioriterte innsatsområder for perioden 2020-2024 og innsatsområdene konkretiseres i et års hjul.

For å få til en god og konstruktiv prosess er det viktig at berørte parter involveres i arbeidet.

Ved utforming av et mandat vil det være naturlig å sørge for både en politisk og administrativ forankring samt deltagelse. Dette kan for eksempel gjøres ved at det nedsettes et utvalg bestående av politikere og representanter fra administrasjonen, eller at det gjennomføres et politisk seminar/verksted.

Frivillighet, arbeidsdeling og samskaping i velferdsområdet

Demografiske endringer vil føre til økte behov for tjenester og kommunen må sikre tjenester med god kvalitet og samtidig arbeide for at behovet for tjenester reduseres. Både økonomiske begrensninger og mangel på tilgjengelig arbeidskraft kan medføre store utfordringer i fremtiden. For å løse de utfordringer kommunen står overfor, må virksomhetene drives på en annen måte enn i dag.

Kommunen kan ikke møte fremtidens utfordringer alene og god velferd må skapes av både kommunen og innbyggeren selv. Kommunen skal samarbeide med innbyggere og bidra til deltakelse og medvirkning som styrker fellesskapet lokalt. For at frivilligheten skal bli et godt supplement til kommunale tjenester må kommunen bli tydelig på hvilke behov som skal dekkes og hvilke oppgaver som skal løses.

Vi vil:

- Styrke arbeid med frivillighet i velferdssektoren.
- Beskrive behov og legge til rette for samarbeid med både organisert og uorganisert frivillighet i alle virksomheter.

Vi skal sammen med frivilligheten søke og finne nye løsninger på utfordringer innen kommunens velferdsområder.

- a. Kommunens ledere og medarbeidere skal avklare hvilke behov kommunen har for frivillighet innenfor velferdsområdene, og være tydelige om behovet overfor de frivillige organisasjonene
- b. Tilrettelegge for at de kommunale tjenestestedene har ressurser og kompetanse til å ivareta frivilligheten. Hovedfokuset skal være at frivillige skal trives og oppleve mestring og mening, snarere enn at det offentlige skal få løst omsorgsoppgaver

Aksjonsrettet innbygger samarbeid

Bærum kommunen har ambisjon om å skape et samfunn med stor grad av medvirkning og deltakelse. Kommunen vil løfte seg og bli en aktiv innbyggerkommune med samskaping. Innbyggere skal oppleve både å bli informert, bli hørt, bli tatt på alvor og få mulighet til å påvirke beslutninger.

Samarbeidsprosesser, der innbyggere og lokalsamfunn inngår, vil utfordre kommunen, både på administrasjons-, tjeneste- og politikerområdet. Arbeidet kan ikke foregå løsrevet fra interne utviklingsprosesser, men parallelt. For å bli gode på å samarbeide med innbygger og lokalsamfunn er det nødvendig å tilføre kompetanse og allokere ressurser

For å skape fremtidens tjenester er kommunen avhengig av dialog med innbyggerne og andre aktuelle aktører. Kommunen ønsker å utforme tjenester i riktig omfang og utforming. Hvem definerer hva som er riktig omfang og utforming? En offentlig tjeneste kan tillegges forskjellige verdier, avhengig av hvem som vurderer tjenesten. Kommunen må sammen med innbyggere og andre aktuelle aktører skape fremtidens tjenester. Ingen innehar fasiten ene og alene. Derfor må den tradisjonelle formen for innbyggerdialog- og medvirkning utfordres, da det viser seg at kommunen så langt ikke i tilstrekkelig grad har klart å lage fremtidens tjenester sammen med innbyggerne.

Rådmannen ønsker å konkretisere hvordan kommunen kan etablere en mer aktiv og koordinert rolle i å utvikle samarbeidet mellom kommune, innbyggere og næringsliv i Bærum. Initiativet er basert på erkjennelsen om at bærumssamfunnet kan mobilisere store ressurser gjennom å hjelpe hverandre. Dette handler om å skape noe nytt eller samarbeide om noe som pågår. Ulike former for innbyggerutvalg, innbyggerpanel eller vil være eksempler på dette.

Vi vil:

- Opprettes innbyggerutvalg i flere områder i Bærum, herunder gjennomføre årsmøter med lokalsamfunn.
- Videreutvikle kommunens digitale innbyggerpanel.
- Skape møteplasser for medvirkning

Område rettet innsats på Rykkinn, Emma Hjort, Fornebu og Skytterdalen har pågått over flere år, og har bidratt til både en sterkere involvering av innbygger, ildsjeler og frivillige men også et tettere samarbeid mellom de ulike kommunale tjenestene. Oppvekstmiljøprosjektene gjennomført på Rykkinn og Fornebu er gode eksempler på tett samarbeid mellom ulike sektorer og samtidig involvering av innbyggere.

I Skytterdalen har det vært gjennomført «dørbank», arrangert workshoper og opprettet et innbyggerutvalg.

Innbyggersamarbeid med berørte innbyggergrupper

Brukerperspektivet har i lang tid vært preget av tradisjonelle brukerundersøkelser, og Bærum kommune har gradvis gått over til mer dialogbaserte arbeidsformer. Brukerperspektivet er fortsatt viktig, men preges nå i økende grad av et utviklingsperspektiv og ikke av øyeblikks målinger for brukertilfredshet.

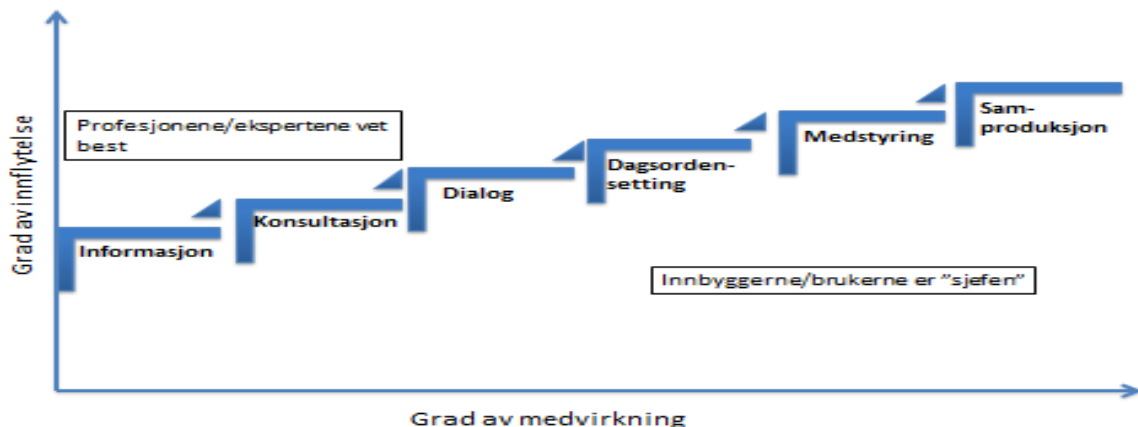
Bærum har utviklet ulike former for dialogmøter, innbyggermøter og medvirkningsgrupper.

Innbyggersamarbeid har blitt praktisert i planprosesser og i etablering av f.eks. nye boliger innen rus og psykisk helse.

Plan og bygningstjenesten har lang erfaring med medvirkning knyttet til Plan- og bygningslovens krav om høring og innbyggermedvirkning. I alle plansaker skal det annonseres oppstart av planarbeid og når et planforslag foreligger, skal det annonseres og legges ut på høring. Alle innbyggere kan komme med skriftlige merknader på oppstart og høring. I de aller fleste større reguleringsaker arrangeres det i tillegg åpne folkemøter der det blir gitt informasjon om planlagt utbygging og det gis anledning til å stille spørsmål og komme med synspunkter. Det har i noen saker

vært lagt opp til workshops og «plansmier» der innbyggere i større grad kan være med på å utforme selve planforslagene på et tidlig stadium. Kommunen stiller også krav til at private utbyggere legger opp til involveringsprosesser forut for at de sender inn planforslag. Det er viktig å legge til rette for økt involvering i plansaker tidlig i planprosessene der det er større mulighet å påvirke resultatet. Helse og sosial har utviklet en «dreiebok» for nabo involvering i forbindelse med etablering av nye bo konsepter. Dreieboken skal sikre tidlig involvering av de direkte involverte men også vel og borrettslag. Tidlig informasjon, hyppig informasjon og ett kontaktpunkt til kommunen har vist seg som avgjørende for å få gode prosesser.

Rådmannen vil videreutvikle og strukturere kommunens samarbeid med berørte innbyggere. Dette innebærer blant annet å vite hvilken metode som bør brukes når, og at man har innsikt i de ulike nivåene på samarbeid. *Deltakelsestrappen* illustrerer på en god måte at det finnes ulike nivåer /former for innbygger samarbeid. Samarbeid med innbyggerne kan være et sted mellom informasjon og en mer aktiv medvirkning i beslutninger og utviklingsarbeid. I dag foregår mye av samarbeidet ved at kommunen informerer, konsulterer og tilrettelegger for dialog i konkrete saker.

De ulike nivåene i trappen kan forklares på følgende måte:

- Informasjon: Kommunen informerer innbyggerne.
- Konsultasjon: Kommunen spør innbyggerne om deres mening, eksempelvis gjennom undersøkelser eller høringer.
- Dialog: Innbyggerne og kommunen samtaler om politiske saker, eksempelvis på folkemøter eller brukerkonferanser.
- Dagsordenssetting: Innbyggerne initierer selv diskusjon om bestemte saker, eksempelvis gjennom innbyggerinitiativer.
- Med styring: Innbyggerne får mulighet til direkte å påvirke kommunens beslutninger, eksempelvis i ungdomsråd eller ved såkalt deltakende budsjettering.
- Samskaping/samproduksjon: Kommunen som likeverdig partner/fasilitator i et samarbeid mellom innbyggere og andre. Støtte og fasilitere relasjoner mellom innbyggere og andre uten å overta

Det første trinnet (informasjon) er enveis kommunikasjon fra kommunen til innbyggerne, og regnes derfor ikke som samarbeid. De øvrige trinnene handler om reelt samarbeid, med økende grad av medvirkning og deltagelse for hvert trinn opp.

Innbygger samarbeid kan begrunnes ut fra et demokratiperspektiv og tjenesteutviklingsperspektiv.

Utgangspunktet for demokratiperspektivet er det medmenneskelige argument hvor medbestemmelse, rettigheter og kontroll over eget liv er viktig for menneskeverdet. Utgangspunktet for tjenesteutviklingsperspektivet er at ved å lytte til de som kjenner problemet og situasjonen best, kan tjenesten utvikles til å bedre treffe innbyggernes behov.

I tidligere saker har rådmannen redegjort for viktige premisser for å lykkes med innbyggersamarbeid. Her er også de ulike formene for samarbeid omtalt, blant annet den store forskjellen på å formidle viktig informasjon til innbyggerne sammenlignet med å invitere til et likeverdig samarbeid (samskaping) for å finne løsninger på utfordringer kommunen har satt på dagsorden. I innbyggersamarbeid vil ulike behov medføre ulike tilnærminger på hvorfor og hvordan vi inviterer til samarbeid, hva det skal samarbeides om, hvordan vi samarbeider (metoder/verktøy) og hvordan vi følger opp samarbeidet og sikrer at det får varige verdier for både kommunen, innbyggerne og lokalsamfunnet.

Behandlingen i møtet 21.10.2019 Ungdomsrådet

Saken ble enstemmig tatt til orientering

Ungdomsrådet-21.10.2019- 044/19:

Vedtak:

Saken ble enstemmig tatt til orientering

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
23.10.2019	N-125		16/20029	19/229765
Saksbehandler:	Susan Berentsen			
Saksansvarlig:	Arthur Wøhni			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	068/19

Kommunedirektørens oppfølging av vedtak for Hovedutvalg miljø, idrett og kultur av oktober 2019

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Rapportering om oppfølging av vedtak, spørsmål og oversendte forslag for Hovedutvalg miljø, idrett og kultur tas til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

Kommunedirektøren legger i denne saken frem rapport om oppfølging av vedtak, oversendte forslag og spørsmål i Hovedutvalg miljø, idrett og kultur.

Rapporteringen gjelder oppfølging av vedtak til og med 15. oktober 2019. Rapporteringen omfatter kun de vedtak som forutsetter aktiv tilbakemelding fra kommunedirektøren. Rene orienterings saker med videre er derfor utelatt.

I rapporteringen benyttes statuskategoriene «under arbeid» og «avsluttet». Kommunedirektøren understreker at avsluttet ikke nødvendigvis betyr at det ikke vil skje mer i saken, men at rapporteringen anses som uttømmende i forhold til vedtaket, og at det derfor ikke vil bli rapportert mer i tilknytning til dette vedtaket. Vedlagt følger skjema med tilbakemelding om kommunedirektørens oppfølging av hovedutvalgets vedtak til og med 15. oktober 2019.

Oversikten inkluderer oppdatering i forhold til kommunedirektørens oppfølging av Hovedutvalg MIK's vedtak i forbindelse med HP 2019- 2022.

Tidligere behandling

Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur behandlet 6. juni 2019 sak 57/19 [Rådmannens oppfølging av](#)

[vedtak for Hovedutvalg miljø, idrett og kultur.](#)

Vedlegg:

Kommunedirektørens oppfølging av politiske vedtak for
Hovedutvalg MIK høsten 2019 av 15102019 Politisk behandling

4667349

Dato:	Arkivkode:	Bilag nr:	Arkivsak ID:	J.post ID:
23.10.2019			19/4255	19/221878
Saksbehandler:	Svein Finnanger			
Saksansvarlig:	Susan Berentsen			

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	069/19

Bysykkel i Bærum - samarbeid med Ruter

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Inngått samarbeidsavtale med Ruter om offentlig – offentlig samarbeid for etablering av en bysykkelordning (mikromobilitetsløsning) i Bærum tas til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

Saken orienterer om samarbeidet med Ruter for etablering av relevante og attraktive mikromobilitetsløsninger (sykkel, sparkesykkel o.l) for innbyggere og bedrifter i Bærum fra 2020. Samarbeidet er formalisert gjennom en offentlig-offentlig samarbeidsavtale mellom Ruter og Bærum kommune om mobilitetsløsning i Bærum av 2.10.2019.

Bysykkel i Bærum er definert til å omfatte både vanlige tråsykler, el-sykler, el-sparkesykler, lastesykler og andre kjøretøy på færre enn fire hjul – senere omtalt som mikromobilitet.

Ruter kan som profesjonell mobilitetsaktør bidra til sømløse reiser som kombinerer kollektivtilbud med andre transportløsninger, slik som sykkel, og med felles løsninger innenfor hele sitt geografiske område (på kryss av kommunegrensene).

Ruter har intensjon om snarlig å lyse ut en rammeavtale for mikromobilitetstjenester i Ruters område hvor leverandør fra første driftsåret (2020) skal ha et helhetlig ansvar for ordningen. Formålet for å inngå en rammeavtale er å utvikle en mikromobilitetsordning som (oppsummert):

- Bidrar til bærekraftig, helhetlig og sømløs reise på tvers av kommunegrensene
- Komplementerer kollektivtilbudet, særlig fra kollektivknutepunkt til destinasjon
- Er et tilbud til innbyggerne, besøkende og næringsliv i den enkelte kommune, inkludert kommunens ansatte

Bærum kommune er den første kommune hvor en mikromobilitetsløsning i regi av Ruter skal etableres. Leverandørene vil gjennom konkurransen til Ruter bli bedt om å komme med et konkret forslag til hvordan en mikromobilitetsordning skal utformes i Bærum med tanke på utrulling i Sandvika, Fornebu og Lysaker våren 2020.

Samarbeidet søker å skape et helhetlig mobilitetstilbud i Bærum som oppleves som en integrert del av kollektivtilbudet til Ruter. Målet er å gjøre det lettere for forbrukeren å velge bærekraftige mobilitetsløsninger. For å sikre et enhetlig konkurransegrensesnitt og bedre kundeopplevelser, har Ruter ambisjon om å integrere mikromobilitetsordningen mot sin tjenesteportefølje innen andre driftsåret, 2021.

Tidligere behandling

Kommunestyret vedtok ved behandling av handlingsprogrammet for 2017 midler til etablering av en ny bysykkelordning. Hovedutvalg miljø, idrett og kultur vedtok 14.03.2019 i sak [Bysykel i Bærum – konseptvalg blant](#) annet følgende rammer for den fremtidige bysykkelordning: *«Bysykel skal være et tilbud til innbyggere, besøkende samt næringslivet inkludert kommunens ansatte».*

Hovedutvalg miljø, idrett og kultur vedtok 06.06.2019 i sak 51/19 [Bysykel i Bærum – Fullmakt til å inngå samarbeidsavtale med Ruter](#) å gi rådmannen, nå kommunedirektøren, fullmakt til å inngå samarbeidsavtale med Ruter. Samarbeidsavtale er nå inngått.

Redegjørelse og vurdering

Samarbeidet har allerede resultert i invitasjon til [Dialogkonferanse for mikromobilitetstjenester](#) 10.10.2019 som inkluderer utkast til konkurransegrunnlag. Her ble potensielle tilbydere invitert og Ruter har fått innspill til utkastet til konkurransegrunnlag som Ruter vurderer hvordan kan hensyntas i endelig konkurransegrunnlag. Utlysning er 4. november 2019.

Helhetlig ansvar for ordningen betyr leverandøren står for investering i leveranser av kjøretøy, stasjoner, redistribusjon av kjøretøy (ombæring), drift og vedlikehold, hard- og programvare for brukerinteraksjon, samt brukerstøtte. I kontraktperioden vil valgt leverandør få muligheten til, i samarbeid med Ruter, å tilpasse miksen av kjøretøy i henhold til erfaringer gjort på brukernes preferanser og økonomiske rammer. Ruter er opptatt av at miksen, til enhver tid, består av ulike typer kjøretøy.

Intern prosess og ekstern medvirkning

Bærum kommune har bidratt bredt med sin erfaring og kompetanse slik at Ruters utlysning av konkurransen på best mulig måte kan dekke Bærum kommunes behov. Kommunen har utarbeidet beskrivelsen av [Utkast til vedlegg 1 Bærumcase mikromobilitet](#). Her beskrives rammer, grunnlagsdata for Bærum samt mulighetsrom for mikromobilitet påtegnet på kart mulige stasjoner på offentlig og privat grunn fortrinnsvis nær kollektivknutepunkt, arbeidsplasser, parker og områder med stor andel fritidsreiser.

Involvering av næringslivet

Bysykelordningen på Lysaker-Fornebu er et eksempel på et velfungerende partnerskap mellom kommunen og næringslivet. I utkast til konkurransen legges det opp til tilsvarende partnerskap mellom leverandør og næringslivet (sponsor).

Ruter og Bærum kommune tok derfor i samarbeid med SmartCity Bærum og Bærum næringsråd initiativ til en workshop med næringslivet i Bærum om bysykkelordning 24.09.2019.

Etter innledning fra Ruter og Bærum kommuner ble deltagerne delt opp i grupper for idemyldring over følgende temaer/påstander:

- Hvilke reisebehov har ansatt i din bedrift?
- Hva skal til for at dere opplever et mikromobilitetstilbud som attraktivt?
- Hvordan ser du på potensialet av de ulike type kjøretøy for å bli brukt av ansatte i din bedrift?
- Hvilken profilering/synlighet ønsker din bedrift mot eventuell sponsing?
- Hva skal til for at dere opplever et mikromobilitetstilbud som attraktivt?

Ruter vil i forbindelse med anskaffelsen følge opp næringslivets brede interesse for ordningen.

Konsekvenser av beslutningene

- Økonomiske: I gjeldende [Handlingsplan sykkel](#) er det avsatt seks millioner kroner i investeringsmidler til bysykkel (nå mikromobilitet), hvorav kr. 5 mill. gjenstår til bruk blant annet til infrastruktur som tilrettelegging av sykkelstasjoner på kommunale arealer. Det er ikke satt av midler til drift av ordningen - drift, vedlikehold og videreutvikling av ordningen skal være kostnadseffektiv og finansieres ved en kombinasjon av brukerbetaling, sponsorinntekter. Reklame på stasjoner på kommunal grunn inngår ikke i avtalen med leverandør.
- Organisatoriske: Ruter har ansvaret for konkurransen om rammeavtale på mikromobilitet. Bærum kommune har behov for transport av ansatte mellom sine tjenestesteder, særlig i Sandvika, og har bedt om tilbud på 600 sesongkort pr. år i avtaleperioden.
- Klima og miljø: Målet med konkurransen er å gjøre det lettere for brukerne å velge bærekraftige mobilitetsløsninger. Ruter skal bidra til å løse samfunnsoppdraget som det er å redusere veksten i persontransport med bil, ved at Ruter finner andre gode og miljøvennlige transportløsninger. Dette støtter Klimaforliket og Nasjonal Transportplan 2018-2029 som fastsetter et nullvekstmål, hvor veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med sykkel, gange og kollektivtransport.
- Etikk: [Handlingsregler for Ruters leverandører](#) beskriver Ruters overordnede krav og forventninger til virksomheter som levere varer og tjenester til Ruter. Disse ivaretar de etiske krav til anskaffelsen.

Vedlegg:

Signert Samarbeidsavtale

4667401

Dato: 23.10.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/18912 J.post ID: 19/198813
Saksbehandler: Dag Leween Stien
Saksansvarlig: Svein Finnanger

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	070/19

Høring: Utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmasse

Kommunedirektørens forslag til vedtak/høringsuttalelse:

1. Bærum kommune gir sin tilslutning til Miljødirektoratets utkast til forskrift om utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmateriale.
2. Bærum kommune går inn for overgangsbestemmelse alternativ 2: "Samtlige krav i forskriften inntreffer når idrettsbanen skal rehabiliteres, dvs. bytte underlag/gjennomgå en større oppgradering."
3. Bærum kommune mener det er naturlig at det i Kulturdepartementet «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» inngår at det kan søkes spillemidler til tiltak for å imøtekomme kravene i ny forskrift om utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmateriale.

SAKEN I KORTE TREKK

Stortinget ba i februar 2018 Regjeringen om å utarbeide regelverk for oppsamling av gummigranulat fra kunstgressbaner. Miljødirektoratet har således utarbeidet et utkast til en ny forskrift som stiller krav til utforming og drift av alle typer idrettsbaner som bruker plastholdig løst fyllmateriale, som nå ligger til offentlig høring. Høringsfristen er 31.10.2019.

I hovedtrekk inneholder forskriften krav om

- en fysisk barriere rundt banen
- håndtering av drens- og overvann
- tiltak for å hindre spredning fra brukere av banen
- informasjonsformidling
- forsvarlig håndtering av snø
- avfallshåndtering/ombruk, og
- bruk av erstatningsmaterialer når det er mulig.

Kunstgressbaner består av en syntetisk gressmatte. Gummigranulat benyttes på de fleste baner som fyllmateriale for å sikre at gresset står oppreist, for god støtdempning og friksjon. Det finnes ulike typer gummigranulat, alt fra oppmalte bildekk til produsert ny industrigummi.

Det blir forsket mye på alternativer til gummigranulat og flere produsenter har ulike produkter tilgjengelig, som et produkt fremstilt av sukkerrør og et av kork. I tillegg leveres det i dag kunstgressbaner uten annet fyllmateriale enn sand, andre uten noe. Norges Fotballforbund er av den oppfatning at det pr i dag ikke er gode nok alternativer til gummigranulat som fyllmateriale i kunstgressbaner.

Det er ca. 1750 kunstgressbaner i Norge. Det antas at kunstgressbanene står for mer enn 1500 tonn utslipp av mikroplast i omgivelsene. Tallet baseres på at hver bane med vinterdrift etterfylles med ca. 5,5 tonn gummigranulat hvert år.

Mikroplast brytes svært langsomt ned i naturen og kan inneholde eller binde til seg miljøgifter som tas opp av organismer. De minste partikler kan også direkte tas opp i blodbanen. Det forventes at tiltakene vil redusere utslippene med opptil 98%, dvs. ned til 30 tonn.

Kostnaden ved å tilpasse seg den nye forskriften vil variere avhengig av hvilke løsninger som velges. Beregninger som Miljødirektoratet har fått utarbeidet, viser at kostnadene kan variere fra kr 0,28 til 1,6 millioner kroner for en 11-bane som ikke har innført noen tiltak fra før, avhengig av utforming av banen og materiale den fysiske barrieren er laget av. Norges Fotballforbund sin erfaring fra baner som allerede har gjennomført tiltak etter den nye forskriften, er at gjennomsnittlige merkostnaden for en 11-bane vil ligge på ca. 150 000 kroner.

Utover synspunkter på selve forskriften, ber Miljødirektoratet om at det gis høringsuttalelser på to alternative overgangsbestemmelser for eksisterende baner:

- Alternativ 1:

Det gis tre år på å innføre kravet om fysisk barriere og rydding/håndtering av snø, og seks år for å innføre kravet om håndtering av drens- og overvann. Øvrige krav gjelder fra ikrafttredelse av forskriften.

- Alternativ 2:

Samtlige krav i forskriften inntreffer når idrettsbanen skal rehabiliteres, dvs. bytte underlag/gjennomgå en større oppgradering.

Kommunedirektøren er av den oppfatning at alternativ 2 er den mest hensiktsmessige, da dette vil gi forutsigbarhet i forhold til økonomi, tilstrekkelig tid til planlegging og forhåpentligvis bedre helhetlige løsninger.

Tidligere behandling

Denne saken er ikke behandlet tidligere, men kunstgressbaner og gummigranulat har ved flere anledninger vært behandlet politisk, senest av Hovedutvalget for miljø, idrett og kultur den 12.10.2017, sak 089/17 - Kunstgressbaner for fotball med gummigranulat - nye retningslinjer. Retningslinjene er vedlagt. Kommunedirektøren vil i løpet av våren 2020 fremme en sak for Hovedutvalget som bl.a. evaluerer gjeldende retningslinjer.

Vurdering

I kommunen er det ca 40 kunstgressbaner med ulike størrelser. Med unntak av kunstgressbanene på Sandvika stadion eies alle av kommunen. Selv om banene driftes og vedlikeholdes av idrettslag med avtale, vil det være kommunen som eier som har ansvaret for oppfølging og gjennomføring av tiltakene.

Etablering og drift av kunstgressbanene har alltid vært underlagt en bevisst holdning til bruk av gummigranulat. Det er vedtatt tydelige retningslinjer (se over) som blir påsett at etterfølges. Det er gjennomført kurs, møter og befaringer med aktuelle idrettslag. I tillegg har temaet vært bl.a. drøftet på samlinger i regi av fylkeskommunen og i storbynettverket for idrett (De ti største kommunene i landet).

Kommunen deltar også sammen med utvalgte kommuner og fylkeskommuner i et forskningsprosjekt ledet av SIAT (Senter for idrettsanlegg og teknologi ved NTNU i Trondheim). Forskningsprosjektet skal bl.a. bidra til å finne frem til gode alternativer for gummigranulat. Som ledd i dette prosjektet rehabiliteres en kunstgressbane på Hosle i regi av Øvrevoll Hosle IL, hvor det etableres banedekke uten granulat. På Eikeli (ved den videregående skolen) er det i høst også bygget en kunstgressbane uten granulat. I tillegg har Haslum IF etablert tre baner uten granulat. Sammen vil disse banene og forhåpentligvis flere danne et godt grunnlag for kunnskapsbank på dette området.

Ut over ovennevnte er bl.a. følgende praktiske tiltak utført:

- Opprydding av gummigranulat på avveie ved Gommerudbanen, Hoslebanen og Rudbanen.
- Innkjøp av oppsuger for granulat til alle baner med vinterdrift. Sikrer i stor grad at granulat ikke kommer på avveie.
- Montert filter i kummer for overflatevann på mange av banene. I løpet av 2020 vil samtlige aktuelle baner ha dette filteret.
- Ved banene på Hosle, Nadderud, og Fossum vil det bli etablert egne snø deponier før vinteren. Her vil det også bli tetting av gjerder, etablert spillerstasjoner (rister og børster) ved utgangene (for å hindre at granulat blir med på klær og sko ut av banen).
- Flere av banene vil bli prioritert i 2020 med nødvendige tiltak innenfor budsjett.

Det er foreløpig ikke foretatt en beregning av totale kostnader for å etterkomme foreslått forskrift i Bærum. Mye er allerede gjort, men mye gjenstår. Det som antas å være økonomisk krevende å etablere, er fysisk barriere rundt hele banen og forsvarlig håndtering av snø.

Intern prosess og ekstern medvirkning

Forskriften ble drøftet på samling i Storbynettverket for idrett tidligere i høst.

Saken ble også tatt opp i kvartalsmøte med Bærum idrettsråd 10.09.2019, hvor rådet ble orientert om forslaget til uttalelse. Idrettsrådet har selv mulighet til å sende inn høringsuttalelse.

Konsekvenser av beslutningene

Først og fremt vil konsekvensene ha positiv effekt på miljøet. Det er ikke kjent hvor mye gummigranulat som er på avveie i kommunen. Det antas at med gjeldende retningslinjer vi har, er tallet betydelig lavere enn det Miljødirektoratet opererer med. Likevel påhviler det kommunen og aktuelle idrettslaget et stort ansvar for å begrense gummigranulat på avveie til et minimum.

De økonomiske konsekvensene er som beskrevet tidligere ikke kjent, men kommunen har et betydelig budsjett allerede for å hindre spredning. Kommunedirektøren anbefaler alternativ 2 som innebærer at forskriften skal 100% gjennomføres når anlegget skal rehabiliteres. Dette må planlegges godt, kostnaden må innarbeides i prosjektet og bl.a. finansieres i rammen av Anleggsplanen.

Vedlegg:

Utforming og drift av idrettsbaner som bruker plastholdig løst fyllmateriale_Høringsnotat med vurdering av konsekvenser	4615759
Utkast til forskrift om utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmateriale	4615760
NFF - Tilstandsvurdering kostnader 36 baner	4615761
NFF - Kostnader	4615762
Vedtatte retningslinjer kunstgressbaner Bærum kommune 2017 (5764226)	4615763
Oversikt b kommune kunstgressbaner_typer og fyllmateriale	4615764

Dato: 23.10.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/3702 J.post ID: 19/90336
Saksbehandler: Terje Johannessen
Saksansvarlig: Svein Finnanger

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	071/19

Frivillig vern av skog - Ramsåsen, forespørsel om ytterligere utvidelse av verneområdet

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Foreslått utvidelse av Ramsåsen naturreservat, del av gbnr 64/1 meldes inn som frivillig vern etter naturmangfoldlovens bestemmelser.

SAKEN I KORTE TREKK

Kommunestyret vedtok (Sak 11/19) den 06.02.19 å melde inn utvidelse av Ramsåsen og Kloppa som frivillig vernet område etter Naturmangfoldloven.

Rutinene ved frivillig verneprosesser er at omkringliggende arealer sjekkes ut med tanke på verneverdier som er ønskelige å innlemme i det frivillige vernet. Flere tilgrensende områder var aktuelle for vern, blant annet arealer tilhørende kommunen.

Etter tilbud fra ytterligere to skogeiere om utvidelse av verneområdet i Ramsåsen, håper Norges Skogeierforbund at Bærum kommune vil vurdere å tilby ytterligere areal til naturreservatet i Ramsåsen for å gi verneområdet en bedre arrondering og landskapstilpasning.

Samlet areal av kommuneskogen som ønskes vernet er ca. 425 dekar, hvorav ca. 100 dekar er myr (se rød skravur på vedlagte kart).

For drift av kommuneskogen er disse 425 dekar marginale. For friluftslivet og biologisk mangfold er de derimot svært verdifulle.

Kommunedirektørens vurdering er at arealene meldes inn som frivillig vernet areal etter Naturmangfoldloven.

Tidligere behandling

Kommunestyret Sak 011/19 Frivillig vern av tre skogområder i Bærum - utvidelse av Ramsåsen naturreservat , Løkkåsen og Kloppa

Redegjørelse og vurdering

I Sak 11/19 i Kommunestyret den 06.02.19 ble det vedtatt å melde inn utvidelse av Ramsåsen og Kloppa som frivillig vernet område etter Naturmangfoldloven.

For Kloppa er verneprosessen igangsatt.

Ramsåsen.

Etter initiativ fra Norges Skogeierforbund er omkringliggende områder til Ramsåsen naturreservat sjekket ut med tanke på skog med tilsvarende verneverdi som tidligere innmeldt til frivillig vern.

Flere tilgrensende områder har høye biologiske verdier. To skogeiere har meldt sin interesse for å være med på utvidelsen av verneområdet gjennom frivillig vern. Med bakgrunn i denne siste utvidelsen og for å oppnå en bedre arrondering og landskapstilpasning, foreslår Norges Skogeierforbund å utvide Ramsåsen naturreservat med ytterligere kommunal skog – og ønsker at kommunen kan tilby nytt areal sammen med to andre skogeiere.

Samlet areal av kommuneskogen som nå ønskes vernet, er i tillegg til de opprinnelige 340 dekarene, ca. 425 dekar, hvorav ca. 100 dekar er myr.

Verneverdiene i disse nye områdene vil supplere dagens verneverdi i Ramsåsen naturreservat og vil inkludere myr, sumpskogarealer og gammel granskog på høg bonitet. I tillegg er dette viktige turområder for friluftslivet.

For kommuneskogen er arealene mot Ramsåsen mer marginale med tanke på hogst og tradisjonell skogbehandling. Arealene inneholder ingen preppede skiløyper eller andre tilrettelagte friluftslivsaktiviteter, kun blåmerkede stier.

Opprettelse av verneområder er viktige for sikring av arealer med store biologiske verdier og store opplevelsesverdier for friluftslivet. Samtidig er det et viktig klimaklokt tiltak som også innebærer store helsegevinster gjennom økt kortreist friluftsliv.

Vurdering

Flerbruksplanen for Bærum kommunale skoger bygger på prinsippene om bærekraftig forvaltning av skogområdene. I marginale områder for skogbruket og viktige områder for biologisk mangfold og friluftsliv, bør derfor slike områder sikres gjennom en frivillig vern prosess.

Intern prosess og ekstern medvirkning

Viken Skog SA/Norges Skogeierforbund og kommunen ved Natur og Idrett vil samarbeide med vernemyndighet om vernebestemmelser som også vil ivareta eksisterende anlegg for idrett og friluftsliv.

Konsekvenser av beslutningene

For kommuneskogen er arealene mot Ramsåsen mer marginale med tanke på hogst og tradisjonell skogbehandling

Det ytes full erstatning for vedtatte verneområder. Eiendomsretten til arealene opprettholdes.

Opprettelse av verneområder er viktige for sikring av arealer med store biologiske verdier og store opplevelsesverdier for friluftslivet. Samtidig er det et viktig klimaklokt tiltak som også innebærer store helsegevinster gjennom økt kortreist friluftsliv.

Vedlegg:

Kart Ramsåsen utvidelse	4435714
Frivillig vern av skog - mulig utvidelse av Ramsåsen naturreservat	4435767
Ramsåsen utvidelse oversikt-10.04.2019 (1)	4435768

Dato: 23.10.2019 Arkivkode: Arkiv nr: Arkivsak ID: J.post ID:
Saksbehandler: Siv Herikstad 19/20381 19/216266
Saksansvarlig: Thomas Soløst

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet		
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	072/19
Hovedutvalg for barn og unge	29.10.2019	069/19

Ny fritidsapplikasjon / digitalt aktivitetskort for barn og unge

Kommunedirektøren forslag til vedtak:

1. Kommunedirektøren gjennomfører ordinære faser for anskaffelse av digitale løsninger for aktivitetskort for barn og unge og legger deretter ut et anbud. Dette søkes gjennomført så raskt som mulig.
2. Kostnader som ikke kan dekkes inn ved omdisponering innarbeides i tilleggsinnstilling til Handlingsprogram 2020-2023

SAKEN I KORTE TREKK

Kommunestyret vedtok i sak 099/19 - 19.06.2019: *Kommunedirektørens utredning om aktivitetsapplikasjon for barn og unge tas til orientering med følgende tillegg: Bærum kommune innfører en aktivitetsapplikasjon for barn og unge tilsvarende eller lignende digital løsning innført i Asker kommune. Også ungdom i den videregående skolen bør inkluderes i ordningen.*

Kommunedirektøren har fulgt opp dette vedtaket og det er lagt inn følgende forslag til Handlingsprogram 2020 – 2023: *I forlengelsen av aktiv fritid uavhengig av familiens økonomi vil det iverksettes et arbeid for å digitalisere ordningen med fritidsstipend. En fritidsapplikasjon/ et digitalt aktivitetskort for barn og unge er en universell løsning hvor kommunalt tildelt stipend settes inn på brukers kortkonto og er en kortkonto og er en ikke-stigmatiserende løsning.*

Tidligere behandling

Det vises til kommunestyre sak 99/19 – dokument [19/96763 Fritidsapp til barn og unge.](#)

Redegjørelse

Kommunedirektøren har utredet ordningen med aktivitetsapplikasjon for barn og unge tilsvarende digital løsning innført i Asker kommune. Det har vært møter mellom Bærum kommune og Asker kommune samt flere møter med applikasjonsutvikler Paracard.

Firmaet Paracard kan utvikle og levere en digital løsning hvor også kommunens fritidsstipendordning er integrert del av digitalt aktivitetskort. Fritidsapplikasjonen legger også til rette for skolene å legge inn «Barn i sentrum»- midler direkte inn i aktuell elevs applikasjon i samarbeid med foresatte og barnet/ungdommen. Det samme gjelder NAV.

Løsningen opprettes som egen Webapplikasjon hvor alle tilbud om medlemskap i frivillige organisasjoner legges inn. For at en slik fritidsapplikasjon skal bli en suksess må det skaffes frivillige organisasjoner, private aktører, næringslivet og kommunale aktivitetstilbud som er villig til å gi betalingsreduksjon til barn og unge.

Kostander

Utgifter til utvikling av digitalisering av fritidsstipend er av Paracard anslått til kr. 0,1 mill. Fritidsapplikasjonen en anslått til 0,4 millioner kroner.

Asker kommune har etter et par års bruk driftskostnader på kr. 15 000 pr. måned og driftskostnader er anslått tilsvarende i Bærum. Dette beløpet gjelder inntil omfanget overstiger 5.000 månedlige transaksjoner. I omfang inntil 10 000 transaksjoner, endres prisen til kr. 20.000, og videre er fast månedsbeløp kr 30 000 når kommunen passerer 10 000 transaksjoner. SMS'er i forbindelse med transaksjoner kommer i tillegg med kr. 1 pr. SMS.

Teknisk løsning

Ordnningen med fritidsapplikasjon/et digitalt fritidskort krever en risikoanalyse knyttet til personvern. Videre kreves også en faglig utredning i DigIT med hensyn til driftsspørsmål og mulige tekniske utfordringer, sikkerhet og stabil drift må sikres.

Anskaffelse

Bærum kommune må foreta kjøp av en fritidsapplikasjon og legge ut et eksternt anbud for å se om det finnes andre tilbydere. Sarpsborg kommune har inngått avtale med Paracard etter å ha lagt ut anbud på Doffin. Bergen kommune har lagt ut et tilsvarende anbud.

Økonomiske konsekvenser

I følge Packard vil kostnadene til innkjøp av en fritidsapplikasjon være 0,4 millioner. I tillegg kommer 0,1 millioner til digitalisering av fritidsstipend. Driftsutgifter utgjør 0,2 millioner pr. år og i tillegg kommer lønnsmidler til administrasjon av ordningen.

Vurdering

Kommunedirektøren vil gjennomføre ordinære faser for anskaffelse av digitale løsninger og deretter legge ut et anbud for anskaffelse av en fritidsapplikasjon for barn og unge i Bærum kommune. Dette som et ledd i kommunens innsatser for å forebygge utenforskap og bidrag til helsefremmende og inkluderende lokalsamfunn. Kommunedirektøren mener det er hensiktsmessig og se applikasjonen i sammenheng med ordningen fritidsstipend.

Kommunedirektøren vurderer at utgifter til lønnsmidler og administrasjon kan dekkes ved omdisponering av eksisterende ressurser, kostnader som ikke kan dekkes ved omdisponeringer innarbeides i tilleggsinnstilling til Handlingsprogram 2020-2023

Dato: 24.10.2019 Arkivkode: N-125 Bilag nr: Arkivsak ID: 19/20042 J.post ID: 19/237774
Saksbehandler: Stig Olai Kapskarmo
Saksansvarlig: Stig Olai Kapskarmo

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur	31.10.2019	073/19

Referatsaker

Forslag til vedtak:

Refererte dokumenter tas til orientering slik de foreligger.

Refererte dokumenter til orientering:

Dokumentnummer	Tittel
1.	Frivillig vern av skog- Løkkåsen i Bærum
2.	19/76119 Budsjettinnspill fra Kirkelig fellesråd i Bærum